

СПРАВА «СОТО ТРЕВИНО ПРОТИ УКРАЇНИ»

(CASE SOTO TREVINO v. UKRAINE)

(Заява № 12498/21)

Стислий виклад рішення від 11 квітня 2024 року

У грудні 2018 року заявник звернувся до органів державної влади із заявою про повернення його доньки з України до Мексики. За цією заявою у травні 2019 року головне територіальне управління юстиції у Запорізькій області, діючи від його імені, звернулося до Орджонікідзевського районного суду міста Запоріжжя (далі – суд першої інстанції), який відмовив у задоволенні заяви, посилаючись, зокрема, на статтю 13 Гаазької конвенції про цивільно-правові аспекти міжнародного викрадення дітей від 25 жовтня 1980 року (далі – Гаазька конвенція). Запорізькій апеляційний суд (далі – апеляційний суд) задовольнив апеляційну скаргу заявника та скасував рішення суду першої інстанції. У квітні та жовтні 2021 року, після декількох переглядів справи, апеляційний суд та Верховний Суд відповідно залишили без змін рішення суду першої інстанції. Під час судового провадження суд першої інстанції постановив ухвалу про забезпечення позову, якою встановив графік спілкування заявника з дитиною. В ухвалі про забезпечення позову зазначалося, що вона підлягала негайному виконанню і будь-яке її оскарження не зупиняло її виконання. Апеляційний суд залишив цю ухвалу без змін. Мати дитини відмовилася виконувати відповідну ухвалу про забезпечення позову і перешкоджала спілкуванню заявника з дитиною. Заяви про примусове виконання ухвали були залишені без задоволення повідомленнями Хортицького відділу державної виконавчої служби у місті Запоріжжі (далі – виконавча служба) про повернення виконавчого документа без прийняття до виконання. З липня 2020 року місцеперебування дитини та її матері було невідоме. За скаргами заявника працівники поліції порушили кримінальне провадження за фактом стверджуваного зникнення дитини. Ухвалою Хортицького районного суду матір було оголошено в розшук. У жовтні 2020 року працівники поліції дійшли висновку, що мати переховувалася з дитиною від заявника, та винесли постанову про закриття кримінального провадження, зазначивши, що була наявна достовірна інформація, що дитина перебувала з матір'ю і в неї було «все добре». Хортицький районний суд скасував постанову поліції про закриття кримінального провадження на тій підставі, що працівники поліції всебічно не розглянули всі відповідні обставини. До Європейського суду з прав людини (далі – Європейський суд) заявник скаржився за статтю 8 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі – Конвенція) на надмірну тривалість провадження, у межах якого заявник намагався повернути свою доньку з України до Мексики, відповідно до Гаазької конвенції, та на невиконання органами державної влади України ухвали національного суду щодо графіку спілкування з дитиною під час розгляду справи. Розглянувши скаргу заявника на надмірну тривалість провадження, Європейський суд зазначив, що

провадження на національному рівні щодо повернення на той момент однорічної дитини заявника тривало понад два роки та десять місяців, що значно перевищило шеститижневий строк, встановлений статтею 11 Гаазької конвенції, і супроводжувалося затримками, відповідальність за які, головним чином, несли органи державної влади. Враховуючи вказане, Європейський суд констатував порушення статті 8 Конвенції. Щодо скарги заявника на невиконання ухвали про забезпечення позову щодо графіку спілкування з дитиною Європейський суд підкреслив, що у справах проти України вже встановлював, що неналежний спосіб виконання рішень національних судів щодо дітей був наслідком структурних і системних недоліків нормативно-правової бази. Європейський суд вказав, що органи державної влади не надали заявнику жодної допомоги в його спробах забезпечити дотримання відповідного графіку спілкування і його заяви про примусове виконання ухвали були повернуті без виконання виконавчою службою на суто формальних підставах, а спроби органів державної влади знайти матір і дитину вбачаються поверховими та абсолютно неефективними. Європейський суд встановив, що неналежне ставлення органів державної влади до звернень заявника про допомогу у виконанні ухвали про встановлення графіку спілкування у період з грудня 2019 року до квітня 2021 року, що було значним періодом часу, враховуючи, що ухвала стосувалася доступу заявника до його дуже маленької дитини, порушувало право заявника на вжиття заходів з метою його возз'єднання з дитиною та суперечило зобов'язанню органів державної влади сприяти такому возз'єднанню та констатував порушення статті 8 Конвенції.

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СУД ОДНОГОЛОСНО

1. Оголошує заяву прийнятною;
2. Постановляє, що було порушено статтю 8 Конвенції у зв'язку з тривалістю провадження за Гаазькою конвенцією на національному рівні;
3. Постановляє, що було порушено статтю 8 Конвенції у зв'язку з тривалим невиконанням ухвали Орджонікідзевського районного суду від 01 липня 2019 року;
4. Постановляє, що: (a) упродовж трьох місяців держава-відповідач повинна сплатити заявнику 6 000 (шість тисяч) євро та додатково суму будь-якого податку, що може нараховуватися, в якості відшкодування моральної шкоди; (b) із закінченням зазначеного тримісячного строку до остаточного розрахунку на зазначену суму нараховуватиметься простий відсоток (simple interest) у розмірі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, яка діятиме в період несплати, до якої має бути додано три відсоткові пункти;
5. Відхиляє решту вимог заявника щодо справедливої сатисфакції.